



Kirkkopuhe
03.01.2019, Viro

Viroa ja Suomea yhdistää moni tekijä. Meitä yhdistää kieli, kulttuuri ja historia. Mutta meitä yhdistää myös aseveljeys.

Suomen ja Viron vapaussodat nivoutuvat aikaan, jolloin Venäjän keisarikunta romahti. Suomi ja Viro syntyivät ensimmäisen maailmansodan tuhkasta. Suomessa tammikuussa 1918 alkanut vapaussota muuttui myös sisällissodaksi, kun sosialidemokraatit käynnistivät kapinan laillista hallitusta vastaan.

Kansallisesta katastrofista huolimatta Suomessa virisi vapaussodan päättymisen jälkeen halu auttaa Viroa. Se oli itsenäistymisjulistuksensa jälkeen joutunut ensin saksalaisten miehittämäksi ja Saksan romahdettua taisteli maahan tunkeutuneita bolševikkeja vastaan. Suomalaisten vapaaehtoisten pääosat – 1. Suomalainen Vapaajoukko ja Pohjan Pojat – osallistuivat virolaisten rinnalla taisteluihin niin Pohjois- kuin Etelä-Virossa kevääseen 1919 saakka, jolloin tilanne oli jo vakautunut. Sodan päätti Tarton rauha helmikuussa 1920.

Suomen ja Viron kohtaloiksi tuli jäädä aggressiivisen ja ekspansiivisen suurvallan naapureiksi. Näin ollen oli luonnollista, että nuoret tasavallat hakivat toisistaan turvaa sotilaallisen yhteistyön kautta. Sen keskiössä olivat suunnitelmat ja harjoittelu Suomenlahden sulkemiseksi.

Neuvostoliiton ja Saksan harjoittama häikäilemätön suurvaltapolitiikka hajotti veljeskansojen rintaman. Tämä ei estänyt virolaisia vapaaehtoisia auttamasta heimoveljiään etenkin jatkosodassa.

Yli 3 000 virolaista taisteli Viron kunnian ja Suomen vapauden puolesta jatkosodassa. Näistä pääosa Jalkaväkirykmentti 200:ssa, Suomen pojissa. Rykmentti osallistui kiivaisiin torjuntataisteluihin Karjalankannaksella ja Viipurinlahdella 1944. Suomen poikien panos auttoi kansakuntaamme sen taistellessa olemassaolostaan. Kun puna-armeija aloitti hyökkäyksensä Viron alueelle, vapautti ylipäällikkö Mannerheim Viron soturit valastaan puolustamaan kotimaataan.

Aseveljeys jäi tauolle Neuvostoliiton pakotettua Viron jo toistamiseen osaksi sosialistista imperiumiaan. Mikään ei kuitenkaan kestä ikuisesti, ei edes työläisten pakkoparatiisi. Berliinin muurin kaatumisen jälkeen kahleet murtuivat myös Baltian maissa ja Virossa.

Edellytykset aseveljeyden uudelleen solmimiselle olivat pian olemassa. Suomalais-virolainen puolustusyhteistyö sai nopeasti useita muotoja. Ensimmäiset suomalaiset vapaaehtoiset olivat Virossa jo vuonna 1991, mutta vakiintuneemman muodon sotilaallinen yhteistyö sai vuosina 1996–2003 toimineen Viro-projektin puitteissa.

Projektin aikana joukko virolaisia koulutettiin suomalaisissa sotakouluissa. Niin ikään suomalaisia asiantuntijaryhmiä toimi lukuisissa eri tehtävissä Virossa. Veljesapuun sisältyi myös materiaalia uudestisyntyneen tasavallan puolustusvoimille.

Hyvät kuulijat

Vaikka tänä päivänä Suomella ja Virolla on erilaiset puolustusratkaisut, on aseveljeytemme edelleen tiivistä. Yhteistyötä tehdään niin poliittisella kuin sotilaallisella tasolla. Suomalaiset harjoittelevat Viron maaperällä ja virolaiset Suomessa. Rauhanturvaajamme ovat toimineet yhdessä, viimeksi Libanonissa. Virolla ja Suomella on myös materiaalihankkeita. Näistä mainittakoon K9-Moukari - panssarihaupitsit sekä keskivalvontatutkat.

Jatkukoon molempia osapuolia hyödyttävä yhteistyö myös tulevaisuudessa.

Eestit ja Soomet ühendavad paljud asjad. Meid ühendab keel, kultuur ja ajalugu. Lisaks ühendab meid ka relvavendlus.

Soome ja Eesti Vabadussõjad põimuvad aega, mil varises kokku Venemaa keisririik. Soome ja Eesti sündisid Esimese maailmasõja tuhand. Soomes jaanuaris 1918 alanud Vabadussõda muutus lisaks veel kodusõjaks, kui sotsiaaldemokraadid algatasid mässu seadusliku valitsuse vastu.

Hoolimata rahvuslikust katastroofist hõõgus Soomes, Vabadussõja lõppedes, soov aidata Eestit. Eesti sattus peale iseseisvuse väljakuulutamist Saksa okupatsiooni alla ning seejärel, peale Saksamaa kokku kukkumist, pidi võitlema maale tunginud bolševike vastu. Peaosa soomlastest vabatahtliket ehk Soome 1. Vabatahtlike salk ja Põhja Pojad osalesid eestlastega kõrvuti lahingutes nii Põhja- kui Lõuna-Eestis kuni 1919.aasta kevadeni, tollal olukord oli juba stabiliseerunud. Sõja lõpetas Tartu rahu veebruaris 1920.

Soome ja Eesti saatuseks kujunes jäämine agressiivse ja ekspansiivse suurriigi naabriteks. Seetõttu oli loomulik, et noored vabariigid otsisid teineteiselt toetust sõjalise koostöö kaudu. Selle keskmes oli Soome lahe sulgemise kava ning õppused.

Nõukogude Liidu ja Saksamaa halastamatu suurriigipoliitika hävitas vennasrahvaste ühtse rindejoone. See ei takistanud eestlastest vabatahtlikke aitamast hõimuvellesid, iseäranis Jätkusõjas.

Üle 3 000 eestlaste võitles Soome vabaduse ja Eesti au eest Jätkusõjas. Suurem osa neist soomepoistena Jalaväerügemendis 200. Rügement osales ägedates kaitselahingutes Karjalankannaksel ja Viipurinlahdel 1944. Soomepoiste panus aitas meie rahval võidelda enese olemasolu eest. Peale Punaarmee sissetungi Eesti aladele, vabastas väeülem Mannerheim Eesti sõdurid vande alt, ja nii nad läksid kaitsma oma kodumaad.

Relvavendlus jäi ootele, kui Nõukogude Liit anastas Eesti juba teist korda sotsialistliku impeeriumi osaks. Miski aga ei kesta igavesti, isegi tööliste sundparadiis. Peale Berliini müüri langemist katkesid ahelad ka Baltimaades ja Eestis.

Eeldused relvavendluse taassõlmimisele olid seega varsti olemas. Soome-Eesti kaitsekoostöö sai kiiresti uued väljundid. Esimesed soomlastest vabatahtlikud olid Eestis juba aastal 1991, kuid konkreetse sõjalise koostöö juurutamine saavutati 1996-2003 läbiviidud Viro-projekti raames.

Projekti ajal koolitati Soome sõjakoolides rühm eestlasi.

Soome ekspertgrupid tegutsesid Eestis mitmes erinevates ülesannetes. Vennasabi sisaldas ka materiaalselt abi taassündinud Eesti Vabariigi kaitsejõududele.

Vaatamata sellele, et täna on Soomel ja Eestil erinevad kaitselahendused, on meie relvavendlus endiselt tugev. Koostööd tehakse nii poliitilisel kui sõjalisel tasemel. Soomlased osalevad õppustel Eesti pinnal ja eestlased Soomes.

Rahuvalvajad on tegutsenud üheskoos, viimati Liibanonis. Eestil ja Soomel on ka ühiseid materjalihankeid, mainitagu näiteks K9 liikurkahurid ja keskmaa õhuseireradarid.

Jätkugu mõlemapoolne kasulik koostöö ka tulevikus.